

- Васильева Анастасия Степановна-педагог ДО
МБОУ “Бярийинская СОШ им.В.Д.Лонгинова”
Усть-Алданский улус

Улуу Кыайыы 80 сылыгар, РФ уонна Саха АССР культуратын үтүөлээх үлэһитэ, СӨ культуратын бочуоттаах ветерана, Уус –Алдан улуунун, Найахы, Мүрү нэһиликтэрин бочуоттаах олохтооҕо,”Кэнчээри ” оҕо академическай хорун төүтгээччи В.С.Парников 80 сааһыгар аналлаах

«Кэнчээри ыччаты кэрэбэ уһуйан»

Уус- Алданнаабы уус –уран самодеятельноһы көрүү-фестиваль сценарийа.

Сценарий.

(Медиа презентация сценарий ис хоһоонунан онгоһулар, уот-күөс, тыас-уус туттулар).

Музыка-фанфара. Ыытааччылар тахсаллар.

Рома . Үтүө күнүнэн, күндү Бээрийэ нэһилиэгин олохтоохторо, ыалдьыттар уонна бүгүнгү “Кэнчээри ыччаты кэрэ5э уһуйан” улуустаабы көрүү-фестиваль дьүүллүүр сүбэтин чилиэттэрэ!

Дарина. Эһиэхэ, бука барыгытыгар, Советскай Союз Геройа Владимир Денисович Лонгинов аатынан Бээрийэ орто оскуолатын үөрэнээччилэрин уонна учууталларын аатыттан

Иккиэн. Итии –истин эбэрдэ! *(Жюрины билиһиннэри)*

Рома. Кэнсиэрбит сабаланыан иннинэ историябыт быһыын кыратык сэгэтэн көрүүххэ.

Дарина. Бука барыгытын «История кэрчиктэринэн» айанна ынырабыт!

(Пауза)

Рома. Бээрийэ нэһилиэгэр аан бастаан оскуола 1890 сыллаахха “Лөгөй церковнай –приходской оскуолата” диэн аһыллыбыта.1895 сыллаахха диэри бу танара дьиэтигэр 3-4түү оҕо үөрэммит. Бастакы учууталларынан аҕабыт Алексей Бушуев уонна дьякон Гаврил Винокуров улэлээбиттэр. *дьиэтин (Слайд 1.)*

Дарина. 1921-1922 үөрэх дьылыттан ыла Танара дьиэтэ Бээрийэ I ступеннаах Советскай комплекснай оскуолата диэн ааттанан үлэлиир. Оскуола сэбиэтин председателинэн Иван Семенович Турантаев - Аадырыс, учууталынан танараһыт Прокопий уола Захар Прокопьевич Петров үлэлиир .**Слайд 2**

Рома. 1932 сыл сааһыгар гражданскай сэрии героя Гаврил Васильевич Егоров көбүлээһининэн саҥа оскуола дьиэтин тутуута саҕаламмыта. Оскуола оҕолоро күһүн сырдык , ыраас , улахан таас түннүктэрдээх дьиэ5э үөрэнэ киирбиттэрэ.1961 сыллаахха “Бээрийэ ситэтэ суох аҕыс кылаастаах оскуолата” буолбута. 1964 сыллаахха 8с кылаас арыллыбыта. **Слайд 3**

Дарина. 1975 сыллаахха общественной-политическай деятель, Саха АССР норуотун хаһаайыстыбатын үтүөлээх үлэһитэ, Российской Федерация үтүөлээх экономиста Степан Степанович Аржаков көбүлээһининэн аныгы кэм ирдэбилигэр эппиэттиир икки этээстээх саҥа оскуола тутулар. 1995-1996 үөрэх дьылыгар то5ус кылаастаах оскуола «Бээрийэ орто оскуолата» буолбута. О5олор 11с кылааска диэри ханна да ыраах барбакка ситии –хотуу аттестатын Бээрийэ оскуолатыгар ылар буолбуттара. **Слайд 4.**

Рома.1990 сыллаахха оскуолабыт аһыллытын 100 сыла киэн тэрээһиннээхтик ытыллыбыта.

2010 сыллаахха Саха сиригээҕи “Мин Республикам 21 үйэбэ” диэн хамсааһын чэрчитинэн икки этээстээх оскуолабыт аныгылыы тииптээх,улахан спортивнай зааллаах гына саналыы сөргүтүллэн кытыы сир оскуолата дойдуга наадалаабын дакаастаабыта. Оскуола, зал аһыллытынан сибээстээн бу оскуолага тыа сириг оскуолаларын таһымын үрдэтэр бүтүн республикатааҕы коллегия буолан ааспыта. Коллегия оскуола дьылжатын быһаарыыга төһүү күүс буолбута. Ол кэмгэ коллегияны тэрийбит салайааччыларбытыгар: уерэх министрэ Феодосия Васильевна Габышевага, депутаппытыгар Александр Николаевич Жирковка, Уус Алдан улуугун уерэх управлениетын начальнигар Петр Петрович Местниковка махталбыт мунгура суох. 2015 сыллаахха оскуола юбилейдаах 125 сыла далааһыннаахтык бэлиэтэммитэ. **Слайд 5.**

Дарина. Быйыл, 2024 сыл балаҕан ыйын 10 күнүгэр, бүтүн Россия үрдүнэн ытыллар уһук кытыы турар оскуолаларга аналлаах «Современная школа» итинэнэ «Образование» диэн федеральной уонна национальной проектар чэрчилэринэн «Точка Роста» үөрэх киинэ аһыллыбыта. **Видеосюжет «Точка Роста»**

Рома. Дьэ, ити курдук, биһиги оскуолабыт Саха сириг биир дириг баай историялаах кырдыгаас оскуолаларыттан биирдэстэрэ буолан, сайдыыны кытта тэннэ хаамсан иһэр. Оскуола иһигэр элбэх хайысхалаах улэлэр ытыллаллар.

(Уопсай улэни көрдөрөр видеосюжет барар)

Дарина. Дойду үрдүнэн тэриллибит “Бастыннар хамсааһыннара”, “Орлята России” оҕо тэрилтэлэрэ бааллар.

Рома. “Күлүмчээнэ” –ырыа, “Утум”- фольклорнай, “Дьизэрэнкэй “- үгкүү коллективтара, “Аптаах холбуйачаан”оскуола театра утумнаахтык үлэлиилэр.

Дарина. Россия үөрэбин туйгуна, “Учууталлар учууталлара”, историк Васильев Роман Романович төрүттэбит “Үгүгэс” научнай-исследовательскай куруһуок чэрчитинэн “Төрүт түөлбэм- Бээрийэ”, “Васильевскай аабылар” научнай - практическай конференциялар былааннахтык ытыллаллар, “Туосчут” оҕо лаабыра тиһигин быспакка үлэлиир.

Рома.“Хобууннар” байыаннай патриотическай кулууп, “Позитив ” волонтерскай этэрээт, “Эйгэ” эдэр натуралистар кулууптара үөрэх тас өттүгэр араас хабааннаах тэрээһиннэри ыталлар. **(Видеосюжет тохтуур, пауза)**

Хор кишрэн бэлэмнэнэр

Дарина. (торжественно) Кунду доготтор! Улуу Кыайыы 80 сылын көрсө,

Рома. Российской Федерация уонна Саха АССР култууратын үтүөлээх үлэһитэ, Найахы, Мүрү нэһилиэктэрин , Уус-Алдан улуунун бочуоттаах гражданина, “” Кэнчээри” оҕо хорун теруттээччи Василий Степанович Парников 80 саабыгар аналлаах

Дарина. “Кэнчээри ыччаты кэрэ5э уьуйан” уус-уран самодеятельность көрүү-фестивалын

Иккиэн. Саҕалыырбытын кенүллээн!

(Хор үргүччү барар)

1.Хор. Уус Алдан гимнэ. “Уйгу сирэ Уус- Алдан”

(И.Сыроватскай тыл, В.Парников мел)

2. Хор. . “Оҕолору харыстаан” (И.Гоголев тыл. В. Парников мел.)

3.Хор. «День Победы”. (сл.В.Харитонов, муз. Д.Тухманова)

Хор бүтүүтэ Төрөппүттэр “Бессмертный полк” кишрэн тураллар.

Рома. Умнубаппыт Улуу Кыайыыны уһансыбыттары!

Дарина. Сугуруйэбит Улуу кыайыыны уһансыбыттарга!

Бары: Ким да умнуллубат, туох да умнуллубат!

Музыка,хор тахсар онтон Бессмертный полк тахсар

Рома. (Сыана кэнниттэн). Бээрийэ нэһилиэгиттэн Аҕа дойдуну көмүскүүр сэриигэ 88 киһи ынырыллыбытыттан 38 киһи кыргыһы толоонугар охтубута. Сэриигэ ынырыллыбыттар ортолоругар биһиги биир дойдулаахпыт, учуутал идэлээх Васильев Федор Иванович баара. Кини 1908 сыллаахха Тонобоско төрөөбүтэ. 17 сааһыгар Түүлээх оскуолатыгар Турантаев Иван Семенович - Аадырыска үөрэммит, ол кэннэ Мүрү, Танда оскуолаларыгар үөрэнэн 7 кылааһы бүтэрбит. Бээрийэ оскуолатыгар 1932-1934 сыллардаахха учууталынан,сэбиэдиссэийинэн үлэлээбитэ. Сэрииттэн инбэлиит буолан төттөрү кэлээт учуутал үлэтин салҕаабытынан барбыта. Федор Иванович 1943 сылтан ССКП чилиэнэ, Саха АССР оскуолаларын үтүөлээх учуутала. “Үлэбэ туйгунаан иһин”, “Германияны кыайыы иһин” ,”1941-1945сылларга Аҕа дойдуну кемускуур сэриигэ үлэбэ килбиэнин иһин”, элбэх үбүлүөйүнэй мэтээллэринэн, Саха АССР Верховнай Советын Президиумун грамоталарынан наҕараадаламмыта. **Слайд 6**

Рома. (*Сыанага киирэр*). Сэрии алдьярхайдаах сылларыгар норуот бүтүүн туруммута. Норуот ыар дьылбатын арай ырыа чэпчэтэр курдуга. Ырыа-санааны күүһүрдэрэ, ырыа-күүскэ күүс эбэрэ, ырыа-сүрэх баабын мүлүрүтэрэ.

Уостан туспэт норуот таптыыр ырыатын, кыайыны уһансыбыт «Катюша» ырыаны эһиэхэ анаан ыллыыр 5с кылаас үөрэнээччитэ Тема Васильев.

Рома. Сэриигэ саха саллаата дойдутун төһөлөөх ахтарын ким билиэ баарай? Арай кулгааҕар саха төрүт дорҕооно иһиллэн ахтылҕан күүһүн сымнатара.

(*Биллэриитэ суох тахсаллар*) Фольклорнай номер”.Өбүгэ тойугун ситимэ».

Экранна. .Слайд Лонгинов туьунан.

Рома. (*Сыана кэнниттэн*). Бииги оскуолабытыгар Советскай Союз Геройа Владимир Денисович Лонгинов аата Үлэбиттэр депутаттарын Уус- Алдан оройуонунааҕы Советын исполкомун быһаарытынан 1966 сыллаахха ингэриллибитэ. Онтон ыла оскуола Герой аатын чиестээхтик сүгэр, араас үлэлэри былааннаахтык ытар, Ытык сирдэринэн музейнай уруктар, экскурсиялар буолаллар. Лонгинов тереебутэ 100 сылыгар анаан кини олорон ааспыт дьиэтигэр музей-дьиэ үөрүүлээхтик аһыллыбыта.

Сыанка. «Ытык сирдэринэн айан».

Уолаттар ансамблларын толоруутугар «Улуу Кыайыы –көмүс күнэ»

Музыка. «Адажио». Экранна фотолаах « Ытык Ильмень» сурук көстөр.

Дарина (*Сыана кэнниттэн*).

Эйиэхэ, кырдыаҕас Улуу Ильменнэ,
Элбэхтэр эмискэ буомбаҕа түбэхэннэр,
Эн килэн муускар хаһыыты хаалбыттара...

Кинилэр манна
Сири кытта сир буолбуттар,
Ууну кытта уу буолбуттар,
Салгыны кытта салгын буолбуттар,
Сыралы кытта сырал буолбуттар

Музыка тыаһыыр, биллэриитэ суох бөлөбүнэн үгкүү. «Ытык Ильмень».

Дарина. *(Сыана кэнниттэн)* Өйдүүбүт, сүгүрүйэбит, махтанабыт!

Пауза. Торжественнай музыка. Рома сыанаҕа киирэр

Рома.. Өйдүүбүт үйэ –саас тухары!

Сүгүрүйэбит албан аакытыгар!

Махтанабыт эйэлээх олохпутугар!

Эйэлээх халлаан анныгар

Үөрэ-көтө сылдыахха,

Олоҕу туойуохха,

Кэрэни кэпсиэххэ.

Маннайгы кылаас үөрэнээччитэ Оля Турантаева толоруутугар норуот ырыата.
“Саадьаҕай оҕус”

Рома. *(Сыана кэнниттэн).* *(Слайд. В.С.Парников. С.Г.Васильев фотолара.*

Талааннаах оҕолору аар - саарга аатырпыт биир дойдулаахпыт-новатор,энтузиаст учуутал Василий Степанович Парников биһиги киэн туттуубут буолар. Кини төрөппүт ийэтэ Евдокия Семеновна Охлопкова, Бээрийэ нэһилиэгэр Тандагы үрэхтэ төрөөбүт кыыс. . Оттон үөрэппит учуутала Семен Гаврильевич Васильев эмиэ Бээрийэ ыччата. Учууталын аатын үйэтитэн Василий Степанович туруорсуутунан биһиги култуурабыт киинигэр 2019 сыллаахха Семен Гаврильевич Васильев аата инэриллибитэ.

(пауза). Үөрэнээччи учууталын аатын үйэтиппит сиригэр- биһиэхэ ырыа тохтообокко дуораһыйа туруохтун! Вокальнай- инструментальнай ансамбль толоруутугар ырыа. «Күөх халлаан». “Брейк Аут ” бөлөх репертуарыттан. Солистка Леандра Алексеева.

Патриотический блок.

Музыка. Экранга патриотическай кулууп фотолара. “Хочуун» сурук.

Рома. *(Сцена кэнниттэн).* Оскуола иһинэн үлэлиир «Хочууннар” кулууп оҕолору элбэххэ үөрэтэр , конкурстарга кытталлар, нэһилиэнньэбэ тимуровскай көмө онороллор, субботниктарга уонна араас тэрээһиннэргэ кытталлар. Бу кулуупка кыра эрдэхтэриттэн дойдуларын таптыырга, ытыктыырга, бэриниилээх буоларга үөрэнэллэр. Бүгүн биһиги ахтан санаан ааһабыт Бээрийэбит .оскуолатыгар үөрэнэн улааппыт оҕолору, анал

байыаннай дьайыыга хорсуннук охсуһан олохторун толук уурбут эдэркээн ыччаттарбытын.

Ол кэнниттэн «Хоһуун» сурук эмиэ көстөр. “Вернитесь» ырыа, Наргиз. Сыыйа «Биһиги хоһуун уолаттарбыт», “Биһиги геройдарбыт» сурук тахсар.

Онтон биир биир слайда тахсар. Володя Назаров, Петя Павлов, Вася Васильев сырдык кэриэстэригэр «Свеча памяти” тутан кириит, 6 учуутал былааттаах чүмэчилээх.

Минута молчания.

Рома. (Сыана кэнниттэн) Биһиги геройдарбыт өйбүтүгэр - санаабытыгар мэлдьи баар буолуохтара. Балыстарын - бырааттарын араначчылыы сылдыяхтара! Уолаттарбыт ситэ олорботох олохторун балыстар, бырааттар салдыяхтара. Уолаттарбыт сырдык мөссүөннэрэ хаһан да умнуллуо суоҕа!

Биллэриитэ суох сольный танец. Мичийээнэ Иннокентьева

Рома. Биһиги оскуолабыт Советскай Союз Геройун аатын сүгэрэ иитэр үлэбэ элбэххэ эбээһинэстиир. Герой олорон ааспыт музей-дьиэтигэр экскурсиялар, музейнай уруктар былааннаахтык ыытыллаллар, Герой күнүгэр аналлаах мероприятиеларга, патриотическай конкурстарга мэлдьи кыттабыт.

Заставка - музыка. Дарина Лонгинов туһунан хобооно, видеонан барар.

Кыргыттар ансамбллара. “Мальчишка –будущий солдат”.

Ансамбль тахсан истэбинэ “Россия Вперед” музыката тыабыр.

Ведущайдар тастан.

Дарина. Күөх халлаан анныгар
Үүнэбит үөскүүбүт,
Күөх халлаан анныгар
Үөрэбит көтөбүт

Рома. Күөх халлаан анныгар
Олобу тутарбыт,
Күөх халлаан анныгар
Оҕолор сайдарбыт.

Флешмоб барар. Оҕолор бары кыһыл, күөх, маһан шаардаах кириэллэр.

Флешмоб бүтэн эрдэбинэ ведущайдар кириэллэр. Бүтэһиккэ Россия

былаабын көрдөрөллөр.

Дарина. . Эйэни таптыбыт

Кэрэни айабыт.

Күн көңүл көччүйдүн

Күн дьонго күөрэйдин!

Рома. Күндү доготтор манан биһиги кэнсиэрбит түмүктэнэр. Бүгүнгү кэнсиэри бэлэмнээтилэр:

Дарина. Сардана Васильева- «Күлүмчээнэ» ырыа куруһуога;

Октябрина Охлопкова – «Утум» фольклорнай куруһуок;

Анастасия Васильева- “Дьизэрэнкэй” үнүү коллектива;

Ньургуйаана Атласова – «Сыанкаһыттар» бөлөх;

Михаил Васильев- вокальнай –инструментальнай ансамбль;

Рома. Оформление идеята уонна кизгэтиитэ:

Акулина Никифорова, Мария Турантаева, Евгений Сивцев.

Техническэй улэни толордо - Эрсан Софронов.

Звукооператор – Михаил Васильев, «Кэскил» студия.

Видеосюжеттары танан онордо –Акулина Никифорова.

Дарина. Сценарийы суруйда уонна кэнсиэр уус –уран салайааччыта:

Анастасия Васильева.

Рома. Кэнсиэргэ кыттыыны ыллылар:

оскуола үөрэнээччилэрэ, төрөппүттэрэ, учууталлара. *Бары поклон.*

Кэнсиэри салайан ыттылар : Дарина Васильева,

Дарина. Рома Аргунов. *Пауза.* Аныгыскы –

Бары: КӨРСҮӨХХЭ ДИЭРИ!!!

Далбаатыы-далбаатыы сыанаттан тахсаллар.

Дарина.

Дарина. Күөх халлаан анныгар

Эйэни таптыбыт

Күөх халлаан анныгар

Дьиктини айабыт

Рома . Күөх халлаан анныгар

Күн көңүл көччүйдүн

Күөх халлаан анныгар

Күн дьонго күөрэйдин!

Флешмоб.

Флешмоб. Концовка.

Михаил Исаковскай тыллара, Матвей Блантер музыката. Толорор 5с кылаас уерэнээччитэ

Туяна. Василий Парников төруттээбит «Кэнчээри» образцовай коллектива 50тан тахса сыл устата элбэх ыччаты иитэн табаарда. «Кэнчээрилэр дуо?» диибит. Кэнчээрилэр курдук ыллыахпытын, Кэнчээрилэр курдук ункуулуехпутун багарабыт. Ункуулуур биьиги кырачаан ункууьуппут Мичийээнэ Иннокентьева. «Ромашка-цветок полевой»

Кини төрөппүт ийэтэ Евдокия Семеновна Охлопкова, Бээрийэ нэһилиэгэр Тандагы үрэбэр төрөөбүт кыыс. Олобун аналынан Найахыга тийэн уол оҥону төрөтөн Саха омугун аан дойдуга тийэ аатырта. Василий Степанович үөрэппит учуутала Семен Гаврильевич Васильев эмиэ Бээрийэ ыччата. Учууталын аатын үйэтитэн Василий Степанович туруорсуутунан биьиги култуурабыт киинигэр 2019 сыллаахха Семен Гаврильевич Васильев аата

ингэриллибитэ. Үөрэнээччи уонна учуутал ис сүрэхтэн ылсан үлэлээбит эйгэлэрэ мэлдьи бииги кулууппутугар ырыа буолан дуораһыа туруохтун! Вокальной- инструментальной ансамбль толоруутугар ырыа.

Рома. Төһө да эйэлээх халлаан анныгар олордорбут, анал байыаннай дьайыы туһунан эппэккэ хааларбыт табыллыбат. Бииги нэһилиэк анал байыаннай дьайыыга олох соторутаабыта утуу - субуу үс эдэркээн уолаттарбытын сүтэрдит. Кинилэри кэриэстээн бука бары сүһүөхпут үрдүгэр туран чуумпуруоххайын.**Слайд СВО**

Харана.Наргиз «Верните» ырыатыгар» Свеча памяти” киирэр буолан турар.. Свечалар баннерга хайыһан тураллар. Музыка сыыйа кыччыыр. Уу чуумпу. Минута молчания .Тахсалларыгар биир- биир тобуктаан тонхойон ылаллар, аргыый абай тахсаллар.